

BIỆN PHÁP HỖ TRỢ SINH VIÊN SƯ PHẠM PHÁT TRIỂN KỸ NĂNG TƯ VẤN HỌC TẬP VÀ HƯỚNG NGHIỆP CHO HỌC SINH

NGUYỄN VĂN BẮC¹, NGUYỄN BÁ PHÚ¹, LÊ VĂN KHUYẾN¹, TRỊNH THỊ HIẾU²

¹Trường Đại học Sư phạm, Đại học Huế

Email: bactlsphue@gmail.com

²Trường Cao đẳng Thừa Thiên Huế

Tóm tắt

Kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp là một nội dung quan trọng tạo thành năng lực giáo dục mà sinh viên sư phạm cần phải có để triển khai hoạt động hướng dẫn học tập, định hướng chọn nghề cho học sinh ở trường phổ thông trong tương lai. Nghiên cứu khảo sát nhận thức và hiểu biết về kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp của 192 sinh viên năm thứ 4 của trường Đại học Sư phạm, Đại học Huế. Kết quả nghiên cứu cho thấy, sinh viên chưa thực sự hiểu được tầm quan trọng và sự cần thiết của các kỹ năng tư vấn này. Nhận thức của sinh viên về các kỹ năng cần có để tiến hành tư vấn cho học sinh còn hạn chế. Mức độ đạt được về kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp ở sinh viên chưa đáp ứng yêu cầu của chuẩn nghề nghiệp. Kết quả nghiên cứu cũng đưa ra ý kiến của sinh viên mong muốn được trang bị thêm các kiến thức, kỹ năng về tư vấn học tập và hướng nghiệp mà sau này họ sẽ đảm nhiệm. Trên cơ sở phân tích kết quả nghiên cứu này, bài viết đề xuất một số biện pháp nhằm phát triển kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp ở sinh viên sư phạm, đáp ứng các yêu cầu về chuẩn nghề nghiệp.

Từ khóa: Biện pháp; Phát triển; Kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp; Sinh viên sư phạm

1. Đặt vấn đề

Học tập và lựa chọn nghề nghiệp là vấn đề quan trọng, quyết định tương lai của học sinh. Vấn đề này luôn được học sinh trăn trở và mong muốn được sự trợ giúp, tư vấn từ thầy cô giáo để các em xác định xây dựng chiến lược học tập và xác định nghề nghiệp cho bản thân. Các nghiên cứu đã chỉ ra vai trò và tầm quan trọng của tư vấn học tập để giúp học sinh có thể xác định, điều chỉnh phương thức, đưa ra chiến lược, kế hoạch học tập và rèn luyện nhằm cải thiện kết quả học của mình (Shaterloo & Mohammadyari, 2011; Oluwabunmi & Oredugba, 2017). Khi các nhà tư vấn học tập có kỹ năng và kiến thức tốt thì hiệu quả của việc tư

vấn cho người học được cải thiện, học sinh có thể tiếp thu các nội dung tư vấn, điều chỉnh kịp thời phương pháp và lên kế hoạch học tập cụ thể; thái độ học tập cũng thay đổi tích cực hơn và tạo kết quả học tập cũng tốt hơn (Oluwabunmi & Oredugba, 2017). Bên cạnh đó, một số công trình nghiên cứu cũng đã cho thấy, người giáo viên có vai trò to lớn trong sự tác động đến việc lựa chọn nghề nghiệp của học sinh phổ thông (Germeijs và Verschueren, 2006) thì định hướng nghề nghiệp của giáo viên là một trong những yếu tố quan trọng nhất (Law và Arthur, 2003). Hoạt động định hướng nghề nghiệp tốt còn có tác dụng quay trở lại, ảnh hưởng tích cực đến quá trình phân đầu học tập của học sinh phổ thông nhằm đáp ứng được yêu cầu của nghề nghiệp được định hướng và chọn lựa (Justin, Xiongyi và Yvona, 2010). Với tầm quan trọng này, ngày 18 tháng 12 năm 2017 Bộ Giáo dục và Đào tạo đã ra ra thông tư số 31/2017/TT-BGDĐT về hướng dẫn thực hiện công tác tư vấn tâm lý cho học sinh trong trường phổ thông, trong đó xác định tư vấn học tập và hướng nghiệp là trung tâm. Đồng thời Bộ Giáo dục và Đào tạo đã ra quyết định số 1876/QĐ – BGDĐT ngày 21 tháng 5 năm 2018 ban hành Chương trình bồi dưỡng năng lực tư vấn cho giáo viên phổ thông làm công tác tư vấn cho học sinh. Sinh viên sư phạm là những nhà giáo trong tương lai, ngoài việc giảng dạy và giáo dục học sinh, thì các em còn tham gia công tác tư vấn cho học sinh về nhiều mặt trong đó có tư vấn học tập và tư vấn hướng nghiệp. Do vậy, trong đào tạo, các trường sư phạm cần tăng cường nâng cao các kỹ năng tư vấn cho sinh viên. Các nhà sư phạm đã khẳng định kỹ năng tư vấn là một trong những bộ phận quan trọng cấu thành nên năng lực sư phạm của người giáo viên. Với tầm quan trọng trên, chúng tôi tiến hành khảo sát thực trạng kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp ở sinh viên và từ đó đề xuất các biện pháp để phát triển các kỹ năng này cho sinh viên sư phạm nhằm đáp ứng yêu cầu về chuẩn nghề nghiệp của người giáo viên hiện nay.

2. Khách thể và phương pháp nghiên cứu

2.1. Khách thể nghiên cứu

Nghiên cứu đã tiến hành khảo sát 192 sinh viên năm 4 của trường Đại học Sư phạm, Đại học Huế về kỹ năng tư vấn học tập và kỹ năng tư vấn hướng nghiệp (Nhận thức, mức độ đạt được các kỹ năng và các yếu tố tác động tới các kỹ năng đó). Vào thời điểm khảo sát, số khách thể đều đã được chuẩn bị các kiến thức và các kỹ năng nghề nghiệp cơ bản, đã thực hiện chương trình kiến tập và thực tập ở các trường phổ thông.

2.2. Phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu chủ yếu sử dụng điều tra bằng bảng hỏi và phỏng vấn sâu làm công cụ thu thập số liệu cơ bản, trong đó điều tra bằng bảng hỏi là phương pháp chính.

Bảng điều tra được thiết kế gồm các nội dung cơ bản sau: nhận thức về sự cần thiết của kỹ năng tư vấn học tập và kỹ năng tư vấn hướng nghiệp ở sinh viên sư phạm, mức độ hiểu biết các kỹ năng tư vấn đó, biểu hiện về các kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp, mong muốn của sinh viên được trang bị kiến thức và kỹ năng tư vấn hướng nghiệp. Trong bài viết này, chúng tôi tập trung đánh giá nhận thức của sinh viên về sự cần thiết của kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp ở sinh viên sư phạm, mức độ đạt được các kỹ năng này và hiểu biết về các kỹ năng tư vấn kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp, mong muốn được trang bị kiến thức, kỹ năng này ở sinh viên và từ đó đề xuất các biện pháp để phát triển các kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp ở sinh viên sư phạm nhằm đáp ứng chuẩn nghề nghiệp mà yêu cầu của đổi mới giáo dục phổ thông đòi hỏi.

3. Kết quả nghiên cứu

3.1. Đánh giá về sự cần thiết của kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp ở sinh viên sư phạm

Kết quả khảo sát nhận thức của sinh viên sư phạm về sự cần thiết của kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp cho thấy, đa số sinh viên cho rằng người giáo viên ở trường phổ thông ngoài kiến thức chuyên môn nghiệp vụ thì phải có các kiến thức và kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp ở mức rất cần thiết và cần thiết với 171 sinh viên chiếm 89%.

Bảng 1: Nhận thức về sự cần thiết của kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp ở sinh viên

TT	Mức độ cần thiết	Số lượng	Tỷ lệ %
1	Rất cần thiết	64	33,3
2	Cần thiết	107	55,7
3	Thỉnh thoảng cần thiết	9	4,7
4	Không cần thiết	12	6,3
Tổng		192	100,0

Sự nhận thức này rất tích cực và là tiền đề quan trọng để sinh viên tích cực rèn luyện các kỹ năng nghề nghiệp, trong đó có kỹ năng tư vấn. Tuy nhiên nghiên cứu cho thấy, vẫn còn số ít sinh viên nhận thức chưa tốt về các kỹ này, cụ thể có 21 sinh viên chiếm 11% cho rằng thỉnh thoảng cần thiết và không cần thiết. Tuy số lượng sinh viên này không nhiều nhưng nhà trường, giảng viên cần nâng cao hơn nữa nhận thức cho sinh viên về các nhiệm vụ mới của người giáo viên trước đòi hỏi mới của giáo dục phổ thông.

3.2. Đánh giá về mức độ đạt được kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp ở sinh viên

Bảng 2: Đánh giá về của kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp ở sinh viên

TT	Đánh giá	Số lượng	Tỷ lệ %
1	Rất tốt	6	3,1
2	Tốt	15	7,8
3	Khá	42	21,9
4	Trung bình	92	47,9
5	Yếu	37	19,3
Tổng		192	100,0

Về mức độ đạt được các kỹ năng tư vấn ở sinh viên, kết quả nghiên cứu cho thấy: đánh giá một cách tổng thể sinh viên chưa đáp ứng tốt các yêu cầu về chuẩn nghề nghiệp. Cụ thể ở mức độ rất tốt và tốt mới chỉ đạt 11%, số còn lại đa phần đạt ở mức khá và trung bình khá với 69%. Mức độ kỹ năng tư vấn ở sinh viên đạt ở mức yếu còn khá nhiều, chiếm tới 19,3%. Từ kết quả này, nhóm nghiên cứu mong muốn nhà trường cần có các biện pháp cấp thiết để nâng cao kỹ năng tư vấn ở sinh viên để các em khi ra trường có thể đáp ứng ngay được với yêu cầu của công việc.

2.4. Mức độ đạt được về kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp ở sinh viên sư phạm

Kỹ năng tư vấn hướng nghiệp là kỹ năng chuyên biệt được giáo viên sử dụng chủ yếu trong hoạt động tư vấn gồm: 1) kỹ năng giúp học sinh nhận thức về xu hướng nghề nghiệp của bản thân, 2) kỹ năng sử dụng các phương pháp để hướng dẫn học sinh nhận thức khả năng của bản thân, 3) kỹ năng hướng dẫn học sinh nhận thức các nội dung nghề nghiệp, 4) kỹ năng sử dụng các phương pháp hướng dẫn học sinh nhận thức về nội dung nghề nghiệp, 5) kỹ năng hướng dẫn học sinh lập kế hoạch nghề nghiệp và 6) kỹ năng sử dụng các phương pháp hướng dẫn học sinh sử dụng các phương pháp hướng dẫn học sinh xây dựng kế hoạch nghề nghiệp (Huỳnh Văn Sơn 2016).

Bảng 4: Mức độ đạt được về kỹ năng tư vấn học tập và kỹ năng tư vấn hướng nghiệp ở sinh viên sư phạm

STT	Mức độ đạt được về kỹ năng	ĐTB	ĐLC
Kỹ năng tư vấn học tập	Kĩ năng hướng dẫn học sinh nhận thức về học tập của bản thân	2.16	0.61
	Kĩ năng sử dụng các phương pháp để hướng dẫn học sinh nhận thức khả năng học tập ở bản thân	1.97	0.45
	Kĩ năng hướng dẫn học sinh các nội dung nhận thức về học tập	2.22	0.51
	Kỹ năng sử dụng các phương pháp để hướng dẫn học sinh nhận thức các nội dung về học tập	2.04	0.63
	Kĩ năng hướng dẫn học sinh lập kế hoạch học tập	2.09	0.44
	Kĩ năng sử dụng các phương pháp để hướng dẫn học sinh xây dựng kế hoạch học tập	2.12	0.56
	TBC nhóm kỹ năng	2.10	0.53
Kỹ năng tư vấn hướng nghiệp	Kĩ năng hướng dẫn học sinh nhận thức hứng thú với nghề ở các em	2,20	0,71
	Kĩ năng sử dụng các phương pháp hướng dẫn học sinh nhận thứcmong muốn, hứng thú với nghề ở các em	1,90	0,46
	Kĩ năng hướng dẫn học sinh các nội dung nhận thức về nghề	2,15	0,48
	Kỹ năng sử dụng các phương pháp hướng dẫn học sinh nhận thức nghề nghiệp	2,11	0,49
	Kĩ năng hướng dẫn học sinh lập kế hoạch nghề nghiệp	2,12	0,37
	Kĩ năng sử dụng các phương pháp hướng dẫn học sinh lập kế hoạch nghề nghiệp	2,10	0,53
	TBC nhóm kỹ năng	2,10	0,56

Chú thích: ĐTB: Điểm trung bình, $1 \leq \text{ĐTB} \leq 4$; ĐLC: Độ lệch chuẩn

Về kỹ năng tư vấn học tập là kỹ năng chuyên biệt được giáo viên sử dụng chủ yếu trong tư vấn học tập nhằm giúp học sinh nhận thức về học tập của bản thân, sử dụng các phương pháp đề hướng dẫn học sinh nhận thức khả năng học tập của bản thân, hướng dẫn học sinh nhận thức các nội dung học tập, sử dụng các phương pháp hướng dẫn học sinh nhận thức về nội dung học tập, kỹ năng hướng dẫn học sinh lập kế hoạch học tập và sử dụng các phương pháp hướng dẫn học sinh sử dụng các phương pháp hướng dẫn học sinh xây dựng kế hoạch học tập. Kết quả nghiên cứu cho thấy, kỹ năng tư vấn học tập ở sinh viên sư phạm ở mức trên trung bình với ĐTB là 2.10/4. Trong nhóm kỹ năng này thì kỹ năng hướng dẫn học sinh các nội dung nhận thức về học tập gồm: *“Kỹ năng giải thích cho học sinh hiểu tầm quan trọng của kiến thức từng môn học ĐTB là 2.89 ; Kỹ năng giúp học sinh biết ứng dụng của tri thức ở từng môn học trong xã hội ĐTB là 2.01; Kỹ năng trợ giúp học sinh về các phương pháp học tập hiệu quả ĐTB là 1.72; Kỹ năng hướng dẫn học sinh lựa chọn phương pháp học phù hợp với môn học và bản thân ĐTB là 1.97; Kỹ năng giúp học sinh biết xử lý các thông tin tri thức trên mạng internet và để vận dụng hiệu quả ĐTB là 2.04”*... được đánh giá là tốt nhất với ĐTB chung là 2.22/4, tuy nhiên nhìn vào điểm số đạt được thì vẫn ở mức trung bình. Nhóm kỹ năng tư vấn học tập đạt mức thấp nhất là kỹ năng sử dụng các phương pháp hướng dẫn học sinh nhận thức khả năng học tập ở bản thân gồm *“Kỹ năng hướng dẫn học sinh làm bài tập tự qua đó tự đánh giá năng lực, phẩm chất của bản thân ĐTB là 1.42; Kỹ năng trong trao đổi với học sinh về vấn đề học tập ĐTB là 2.03; Kỹ năng hướng dẫn học sinh phương pháp, cách thức học tập hiệu quả ĐTB là 2.22; Kỹ năng hướng dẫn học sinh tìm kiếm tri thức, thông tin trên mạng phục vụ học tập ĐTB là 2.63; Kỹ năng giúp học sinh đánh giá đúng khả năng bản thân qua kết quả học tập ĐTB là 1.77; và kỹ năng quan sát sự thể hiện của học sinh trong quá trình học ĐTB là 1.76”* với ĐTB chung là 1.97/4. Các nhóm kỹ năng tư vấn còn lại cũng chỉ đạt ở mức trung bình. Với thực trạng trên, nhà trường cần có những định hướng trong việc lồng ghép các kiến thức kỹ năng tư vấn học tập vào một số môn học và tăng cường tổ chức các buổi tập huấn, trao đổi các kiến thức và các kỹ năng tư vấn cho sinh viên.

Về kỹ năng tư vấn hướng nghiệp: Kết quả khảo sát cho thấy, nhìn chung kỹ năng này ở sinh viên sư phạm ở mức trên trung bình với ĐTB chung là 2,10/4. Trong nhóm kỹ năng này thì kỹ năng hướng dẫn học sinh nhận thức về bản thân gồm các kỹ nhỏ như: *“Biết hướng dẫn học sinh đánh giá và phân tích sở thích của các em; Biết hướng dẫn học sinh đánh giá và phân tích năng lực; Biết hướng dẫn học sinh đánh giá và phân tích tính cách; Biết giúp học sinh xác định rõ hoàn cảnh gia đình hiện có; Biết hướng dẫn học sinh đánh giá và phân tích giá trị nghề nghiệp; Biết giúp học sinh xác định được mong muốn, ước mơ, hy vọng và mục tiêu cuộc đời”* được sinh viên đánh giá ở mức đạt được tốt nhất với ĐTB

chung là 2,20/4. Mặc dù ở mức độ tốt nhưng các kỹ năng trên chỉ ở mức trên trung bình. Nhóm kỹ năng đạt mức độ thấp nhất là kỹ năng sử dụng các phương pháp hướng dẫn học sinh nhận thức bản thân với ĐTB chung là 1,90. Nhóm kỹ năng này bao gồm các kỹ năng nhỏ như “*Hướng dẫn học sinh làm bài tập tự đánh giá bản thân; Có khả năng trao đổi với học sinh; Hướng dẫn học sinh làm các bài trắc nghiệm về nghề; Biết hướng dẫn học sinh tham gia các hoạt động trải nghiệm; Biết giúp học sinh đánh giá bản thân qua kết quả học tập; Quan sát sự thể hiện của học sinh trong quá trình học tập*”. Các nhóm kỹ năng tư vấn hướng nghiệp còn lại cũng chỉ đạt mức trung bình. Kết quả này cho thấy sự cần thiết phải tổ chức, bồi dưỡng và tăng cường tập huấn cho sinh viên về các kỹ năng tư vấn. Tư vấn hướng nghiệp là một nhiệm vụ của nhà trường, người giáo viên phải được trang bị các kỹ năng trên để hoàn thành tốt các nhiệm vụ được giao.

2.5. Mong muốn phát triển kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp ở sinh viên sư phạm

Để có cơ sở phát triển kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp ở sinh viên, chúng tôi tiến hành khảo sát về mong muốn của sinh viên được trang bị các kiến thức, kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp. Kết quả nghiên cứu cho thấy, phần lớn sinh viên rất mong muốn và mong muốn được trang bị các kiến thức và kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp để các em chuẩn bị tốt cho nghề nghiệp sau này, với tỷ lệ là 63%.

Bảng 5: Mong muốn được đào tạo kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp ở sinh viên sư phạm

TT	Mức độ	Số lượng	Tỷ lệ %
1	Rất mong muốn	40	20,8
2	Mong muốn	81	42,2
3	Có cũng được và không cũng được	50	26,0
4	Không mong muốn	21	10,9
Tổng cộng		192	100.0

Bên cạnh đó, vẫn có một số sinh viên nhận thức chưa tốt về kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp, các em cho rằng “có cũng được và không cũng được”, chiếm 26%. Còn lại 10% sinh viên không mong muốn có thêm các kỹ năng tư vấn. Số lượng này tuy ít nhưng nếu không nhận thức tốt thì cũng ảnh hưởng tới chất lượng đào tạo của trường. Thiết nghĩ cần phải cung cấp cho sinh viên các thông tin về nhu cầu tư vấn tâm lý của học sinh và nêu rõ các yêu cầu về chuẩn

nghe nghiệp để các em tích cực hơn trong học tập và rèn luyện về các kỹ năng tư vấn.

3. Kết luận và biện pháp phát triển kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp ở sinh viên sư phạm

Tư vấn học tập và hướng nghiệp cho học sinh là nhiệm vụ rất quan trọng của nhà trường. Chiến lược học tập và sự lựa chọn nghề nghiệp phù hợp với phong cách và năng lực, sở thích của học sinh phụ thuộc rất nhiều vào công tác tư vấn học tập và hướng nghiệp cho học sinh trong nhà trường. Để làm tốt công tác này, người giáo viên phải có các kỹ năng tư vấn, đặc biệt là kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp. Sinh viên sư phạm là những nhà giáo trong tương lai, là những người sẽ đảm nhiệm công việc này theo yêu cầu chuẩn nghề nghiệp. Kết quả nghiên cứu cho thấy, nhận thức của sinh viên về sự cần thiết của các kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp chưa tốt, một số sinh viên còn chưa hiểu rõ các kỹ năng tư vấn là như thế nào. Kết quả nghiên cứu còn chỉ ra mức độ đạt được các kỹ năng tư vấn chuyên sâu về học tập và hướng nghiệp ở sinh viên còn thấp, đa số ở mức độ trung bình. Với kết quả trên cho thấy, nhà trường cần phải tăng cường phát triển các kỹ năng tư vấn cho sinh viên. Từ sự phân tích, đánh giá thực trạng trên, chúng tôi đề xuất một số biện pháp nhằm phát triển kỹ năng tư vấn học tập và tư vấn hướng nghiệp cho sinh viên sư phạm:

Biện pháp 1: Tăng cường công tác tổ chức lãnh đạo xây dựng chương trình, kế hoạch phát triển kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp ở sinh viên

Công tác lãnh đạo của Ban Giám Hiệu của trường sư phạm đóng vai trò quyết định trong việc xây dựng chương trình và phát triển kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp cho sinh viên sư phạm. Một số nội dung của công tác lãnh đạo:

Ban hành các văn bản chỉ đạo: Trong văn bản hướng dẫn triển khai kế hoạch năm học, cần gắn trách nhiệm xây dựng và phát triển các năng lực nghề nghiệp ở sinh viên trong đó có các kỹ năng về tư vấn trường học. Hướng dẫn các hình thức tổ chức trang bị kiến thức, kỹ năng tư vấn cho sinh viên sư phạm

Tổ chức các hoạt động liên khoa. Các hoạt động liên khoa (hội thi cấp khoa, trường... về định hướng phát triển năng lực nghề nghiệp cho sinh viên, chú trọng tới các kỹ năng tư vấn học tập và nghề nghiệp cho học sinh ở sinh viên. Hàng năm các khoa có kế hoạch tổ chức các hoạt động phát triển năng lực nghề nghiệp ở sinh viên. Tuy nhiên sự tổ chức này rất cần có sự chỉ đạo và có vai trò tổ chức chỉ đạo của nhà trường.

Nâng cao nhận thức cho sinh viên về tầm quan trọng của kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp

Xây dựng nhóm chuyên môn cốt cán để phát triển năng lực nghề nghiệp ở sinh viên: Nhóm chuyên môn là tập hợp những giáo viên có năng lực, kinh nghiệm và nhiệt huyết, hoạt động theo cơ chế hoạt động chuyên môn và trên tinh thần tự nguyện nhằm hỗ trợ thiết kế ý tưởng, kế hoạch và đánh giá cho hoạt động phát triển kỹ năng nghề nghiệp ở sinh viên.

Tạo cơ chế thuận lợi cho các khoa: Điều này bao gồm các cơ chế huy động sự đóng góp của các trường phổ thông tham gia vào phát triển năng lực nghề nghiệp cho sinh viên, sự khen thưởng, hỗ trợ từ phía nhà trường.

Biện pháp 2: Tổ chức tập huấn, trao đổi của sinh viên về phát triển kỹ năng tư vấn nói chung và tư vấn học tập và hướng nghiệp nói riêng ở trường phổ thông

Bản thân việc tổ chức tập huấn, trao đổi của sinh viên chính là hoạt động để phát triển kỹ năng tư vấn nói chung và kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp nói riêng ở sinh viên sư phạm. Bên cạnh đó thông qua hoạt động này, sinh viên có cơ hội được chia sẻ những kinh nghiệm từ thầy cô và bạn bè từ đó áp dụng vào thực tiễn của công tác tư vấn cho học sinh ở trường phổ thông. Vì vậy hoạt động này cần được tổ chức một cách thường xuyên, ở những cấp độ khác nhau và theo những mô hình khác nhau. Có thể thực hiện theo một số mô hình sau:

Mô hình hội thảo tập huấn: Hội thảo tập huấn là hình thức sinh hoạt nghề nghiệp cho sinh viên có sự hướng dẫn của các chuyên gia, các nhà giáo có kinh nghiệm. Hội thảo tập huấn nên chọn các vấn đề mà nhiều học sinh gặp phải, có thời lượng vừa phải, có sự tham gia của học sinh và giáo viên phổ thông. Mô hình tập huấn qua diễn đàn hoặc hội thảo chuyên đề: Diễn đàn hoặc hội thảo chuyên đề là hình thức tập huấn thông qua chia sẻ kinh nghiệm của giảng viên tâm lý giáo dục, giáo viên phổ thông đã từng tham gia tư vấn cho học sinh. Giảng viên và giáo viên mang đến diễn đàn những kinh nghiệm, chia sẻ những tình huống mà họ gặp phải khi tư vấn cho học sinh. Sinh viên tham dự sẽ có cơ hội để trao đổi, thảo luận và đặt các câu hỏi có thể xảy ra để các giáo viên hỗ trợ thêm về kỹ năng trả lời. Những hoạt động trao đổi, diễn đàn này sẽ là phương thức phát triển kỹ năng nghề nghiệp cũng như kỹ năng tư vấn ở sinh viên và khi ra trường các em có thể đáp ứng tốt các yêu cầu nghề nghiệp.

Biện pháp 3: Tổ chức xây dựng môi trường học tập và phát triển kỹ năng tư vấn ở sinh viên thông qua các câu lạc bộ, hội sinh viên

Để phát triển kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp ở sinh viên sư phạm, nhà trường cần phải tạo ra được môi trường học tập đó là xác định các chuẩn nghề nghiệp của người giáo viên trước đòi hỏi của giáo dục phổ thông cho sinh viên để các em định hướng trong học tập và rèn luyện. Tăng cường các hình thức sinh hoạt kỹ năng nghề ở sinh viên thông qua các hoạt động của đoàn Hội và câu

lạc bộ. Mục tiêu là để tạo ra môi trường và động lực để sinh viên phát triển kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp. Vì vậy các hoạt động cần được tiến hành sao cho tăng cường sự trao đổi kinh nghiệm, tình huống đặt ra trong nhà trường phổ thông giữa các sinh viên. Để làm được như vậy, trong quá trình giảng dạy giảng viên bộ môn nghiệp vụ và giảng viên tâm lý giáo dục cần đưa ra các nhiệm vụ cho sinh viên, giao tình huống cho nhóm sinh viên và hỗ trợ sinh viên khi giải quyết vấn đề đó. Thực hiện tốt điều này, nhà trường sẽ thúc đẩy sinh viên phát triển kỹ năng nghề nghiệp trong đó có kỹ năng tư vấn học tập và hướng nghiệp.

Biện pháp 4: Tận dụng tối đa điều kiện tại chỗ hiện có và công nghệ thông tin để phục vụ cho việc phát triển kỹ năng tư vấn ở sinh viên

Thực tế hiện nay trường sư phạm luôn có đủ những điều kiện tối thiểu phục vụ cho việc phát triển kỹ năng nghề nghiệp ở sinh viên trong đó có kỹ năng tư vấn như hội trường, phòng học có nối mạng, có tivi màn hình lớn, bảng; sân trường, không gian đẹp và hệ thống Wifi không dây kết nối toàn bộ khuôn viên trường... đó là các điều kiện thuận lợi để sinh viên có thể học tập, rèn luyện các kỹ năng nghề nghiệp.

Biện pháp 5: Tạo điều kiện cho các tổ chức, đoàn thể hiện có trong nhà trường tham gia hoạt động phát triển kỹ năng tư vấn ở sinh viên

Trong sự phát triển kỹ năng tư vấn ở sinh viên, vai trò của các tổ chức, đoàn thể rất lớn góp phần phát triển kỹ năng nghề nghiệp ở sinh viên trong đó có kỹ năng tư vấn. Nhà trường cần định hướng cho các tổ chức, đoàn thể xây dựng kế hoạch hoạt động như hình thành các câu lạc bộ và hội nhóm, có thể tham gia hình thức thảo luận trực tuyến về các vấn đề tư vấn cho học sinh. Khoa Tâm lý- giáo dục cần phối hợp với các tổ chức này để hỗ trợ về mặt chuyên môn, bồi dưỡng thêm về kiến thức kỹ năng tư vấn cho sinh viên.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2017), Thông tư 31/2017/TT- BGDDĐT ngày 18 tháng 12 năm 2017 về *hướng dẫn công tác tư vấn tâm lý cho học sinh trong trường phổ thông*.
- [2]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), Quyết định số 1876/QĐ –BGDDĐT ngày 21 tháng 5 năm 2018 về ban hành *Chương trình bồi dưỡng năng lực tư vấn cho giáo viên phổ thông làm công tác tư vấn cho học sinh*.
- [3]. Nguyễn Đức Sơn (2019), *Tài liệu Bồi dưỡng năng lực cho cán bộ, giáo viên làm công tác tư vấn tâm lý trong trường phổ thông*. NXB Giáo dục Việt Nam.
- [4]. Huỳnh Văn Sơn (2016). Thực trạng kỹ năng tư vấn hướng nghiệp của giáo viên bộ môn ở trường THPT tại TPHCM nhìn về việc bồi dưỡng năng lực nghề nghiệp cho giáo viên trung học hiện nay- *Kỷ yếu hội thảo Chuẩn nghề nghiệp giáo viên phổ thông, khung năng lực nghề nghiệp giảng viên sư phạm và vấn đề nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng giáo viên của các trường sư phạm*
- [5] Shaterloo, A., & Mohammadyari, G. (2011). Students counselling and academic achievement. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 30(2011), 625 – 628.
- [6]. Oluwabunmi, F., & Oredugba, O. (2017). Influence of counselling services on perceived academic performance of secondary school students in Lagos State. *International Journal of Instruction*, 10(2), 211-228
- [7] Rowan, B (1997) Using research on employees' performance to study the effects of teachers on students' achievement. *Sociology of Education*, 70, 256-284
- [8]. Law, W., & Arthur, D. (2003). What factors influence Hong Kong students in their choice of a career in nursing? *International Journal of Nursing Studies*, 40(1), 23-32.
- [9]. Justin, C. P., & Xiongyi, L., & Yvona, P.(2010). School engagement as a mediator of academic performance among urban youth: The role of career preparation, parental career support, and teacher support. *The Counseling Psychologist*, 38 (2) 269 –295.
- [10]. Germeijs, V., & Verschueren, K. (2006). High school students' career decision-making process: A longitudinal study of one choice. *Journal of Vocational Behavior*, 68 (2006) 189–204.

MEASURES FOR HELPING TEACHER STUDENTS DEVELOP LEARNING AND OCCUPATIONAL COUNSELLING SKILLS FOR HIGH SCHOOL STUDENTS

abstract

Learning and occupational counselling skills are important components of educational competence that teacher students need to develop for themselves so that they can help their future students to learn and choose career properly. This research investigates 192 4th year students of Hue University of Education. The findings have shown that the participants do not have good perceptions of the significance and necessity of these skills. Their understanding of what is required to have such skills remains limited. The current competency of the students has not yet met the required professional standards. They also expressed the need to be provided with more knowledge and skills of counselling. On the basis of the findings, relevant measures for aiding teacher students improve their learning and occupational counselling skills.

Từ khóa: Skills; Learning counselling; Occupational counselling

Thông tin nhóm

PGS.TS Nguyễn Văn Bắc – TS. Nguyễn Bá Phú – TS. Lê Văn Khuyển

Khoa Tâm lý Giáo dục, Trường Đại học Sư phạm, Đại học Huế

ĐT: 0988878070; Email: bactlsphue@gmail.com

ThS Trịnh Thị Hiếu

Bộ môn Tâm lý giáo dục Trường Cao đẳng Thừa Thiên Huế